

ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Η ΟΝΤΟΛΟΓΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ "ΑΝΘΡΩΠΟΣ" ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΚΗ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΣΙΑΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ είναι το τελειότερο θεϊκό δημιούργημα της πλάσης. Προικισμένος όχι μόνο από ένστικτα, αλλά και με αισθήματα και συναισθήματα, με βούληση και κρίση.

Επιπλέον διαθέτει σύνθετη συνείδηση και διάνοια, δημιουργικές ικανότητες και δυνατότητες ποικίλης δραστηριότητας, γεγονός που τον βοηθά στο να γράφει ιστορία πολιτιστική και κοινωνική.

Η συνείδησή του όπως αναφέρει ο αείμνηστος καθηγητής Φιλοσοφίας ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ είναι το ξεχωριστό γνώρισμα του λογικού αυτού όντος, που δίνει ενότητα στα πράγματα της ζωής.

Χωρίς αυτή την ενότητα δεν θα υπήρχε για μας ο κόσμος, όπως τώρα τον αντιλαμβανόμαστε. Ο ιδιαίτερα ανεπτυγμένος εγκέφαλος του ανθρώπου, ο οποίος του προσδίδει ανεπτυγμένη διανοητική ικανότητα σε συνδυασμό με την δίποδη όρθια στάση του, που του απελευθερώνει τα χέρια, καθιστούν τον άνθρωπο, το μόνο ικανό είδος, να κάνει εκτεταμένη χρήση εργαλείων, συγκριτικά με τα άλλα ζώα.

Η φύση της σκέψης είναι θεμελιώδους σημασίας στην ψυχολογία και τους σχετικούς τομείς.

Η γνωστική ψυχολογία εξετάζει την διαδικασία της σκέψης, της διανοητικές διαδικασίες και την συμπεριφορά.

Χρησιμοποιεί την επεξεργασία πληροφοριών, για να εξετάζει το μυαλό.

Κατά ένα μεγάλο μέρος εστιάζοντας στην ανάπτυξη του ανθρώπινου μυαλού, μέσω του κύκλου ζωής, η αναπτυξιακή ψυχολογία επιδιώκει να καταλάβει πως οι άνθρωποι μπορούν να αντιληφθούν, να καταλάβουν και να ενεργήσουν μέσα στον κόσμο και πως αυτές οι διαδικασίες, αλλάζουν καθώς γερνούν.

Αυτό μπορεί να εστιάσει στη διανοητική, γνωστική, νευρική, κοινωνική και ηθική ανάπτυξη.

Λειτουργεί σύμφωνα με τους ειδικούς, ο ψυχικός τους κόσμος σε δύο διαστάσεις, του συνειδησιακού και του αισθησιακού, "το πραγματικό" και το "φανταστικό".

Η πραγματικότητα ταυτίζεται με το ρεαλιστικό και η ουτοπία με το φανταστικό.

Η πραγματικότητα τον παρωθεί για δράση και δημιουργία, μέσα στα πλαίσια του ρεαλισμού, του ρεαλισμού του όντος της πραγματικότητας.

Η υπέρβαση που γίνεται στην καθημερινότητα, τον οδηγεί σε καταστάσεις φανταστικές και υπερβατικές.

Οι δύο αυτές λειτουργίες του συμπληρώνουν η μία την άλλη, ενώ παράλληλα είναι αντιφατικές στη ζωή του ανθρώπου.

Σύμφωνα με τη φράση του ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ, από την πρώτη "κατ' αίσθηση" ζωή όπου τα πράγματα φαίνονταν στον άνθρωπο αμετάβλητα, προχωρεί στην "κατ' έννοιαν" ζωή, στο φώς δηλαδή και στην αλήθεια, απομακρυνόμενος από την "σκοτίην γνώμην".

Εκεί όμως που βρήκε την πραγματική του θέση, τον εαυτό του ο άνθρωπος, είναι ο ελλαδικός χώρος και συγκεκριμένα η Μικρά Ασία, όπου άνθισε η πρώτη φυσική φιλοσοφία (προσωκρατικοί φιλόσοφοι) με κύριους εκπροσώπους ΘΑΛΗ, ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟ, ΑΝΑΞΙΜΕΝΗ.

Από εκεί μεταλαμπαδεύεται η ιστορία στην Μητροπολιτική Ελλάδα, με κέντρο την Αθήνα.

Στην Αθήνα του 5ου π.Χ. αιώνα, για πρώτη φορά στην ιστορία του Ευρωπαϊκού στοχασμού κεντρική αξία είναι ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ. Η συνοπτικότερη διατύπωση της έννοιας "ΑΝΘΡΩΠΟΣ" και η αντιπροσωπευτικότερη είναι το θαυμάσιο απόφθεγμα του ΠΡΩΤΑΓΟΡΑ: "Πάντων χρημάτων μέτρον ο Άνθρωπος".

Η ανθρώπινη προσωπικότητα, συγκροτήθηκε από το χάος των ασύντακτων ατόμων και ομάδων, στο κέντρο του Ελληνισμού.

Οι Έλληνες είδαν τον Άνθρωπο σαν "ΖΩΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ" με τις ποικίλες σχέσεις αυτού με τους συνανθρώπους του και το κοινωνικό σύνολο.

Απ' αυτές τις ανθρώπινες σχέσεις ξεπήδησαν οι ηθικές αρχές και αξίες, σχηματίζοντας πυραμίδα, με κορυφή την ιδέα του αγαθού.

Επίσης, στη σφαίρα του ΚΑΛΟΥ και του ΩΡΑΙΟΥ, οι Έλληνες υψώθηκαν σε ανώτερα επίπεδα αισθητικής απόλαυσης:

Οι τραγωδίες, οι πινδαρικές ωδές, οι πλατωνικοί διάλογοι, οι Καλλιμαρμαρικοί Ναοί, οι Καρυάτιδες και τόσα άλλα αριστουργήματα της σμίλης και της λογοτεχνίας, είχαν ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα. Ακόμη και τους θεούς τους, ανθρωπόμορφους τους φαντάστηκαν, σε αντίθεση με τους ανατολικούς λαούς, που παρουσιάζουν τις μορφές των Θεών με κεφαλές ζώων, πτηνών ή και τεράτων.

Ο ΔΙΟΓΕΝΗΣ Ο ΛΑΕΡΤΙΟΣ στο βίο του στοχαστικού συνομιλητή του Σωκράτη, ΑΡΙΣΤΙΠΟΥ του ΚΥΡΗΝΑΙΟΥ, που μιλώντας για τους επαίτες και τους απαίδευτους πολίτες λέγει: "άμεινον, Έφη, επαίτη, η απαίδευτους είναι. Οι μὲν γὰρ χρημάτων, οι δε Ανθρωπισμού δέχονται." (Διογ. Λαερτ.11 70). Δηλαδή "είναι προτιμότερο να είναι κανείς φτωχός, παρά αμόρφωτος".

Ο κωμικός ποιητής ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ, που δίκαια ονομάστηκε "πατέρας του ανθρωπισμού", για την καινούργια εικόνα του ανθρώπου που εμφανίζει στις κωμωδίες του, παρατηρεί:

"Άνθρωπος ων τουτ' ίσθι και μέμνησο αεί ". Δηλαδή "Να θυμάσαι, ότι είσαι άνθρωπος".

Ο ίδιος ο ποιητής τονίζει και το χαρακτηριστικό χάρισμα του ανθρώπου λέγοντας: "Ως χαρίεν έστ' άνθρωπος, αν άνθρωπος είη".

Εδώ τονίζει την δύναμη που έχει ο Άνθρωπος να μεταπλάθει και να μεταποιεί την ανθρώπινη σταθερότητα και αστάθεια, σε καρποφόρο συντελεστή κάθε μετριοπαθούς ιδέας, ευτυχισμένης δράσης, εύρυθμου και σώφρονα βίου και φιλόανθρωπος γλυκύτητας.

Αλλά και η υποθήκη του γόνιμου λόγου του θείου ΠΛΑΤΩΝΑ ότι: "Ο Άνθρωπος πρέπει κύρια να φροντίζει, όχι να φαίνεται καλός, αλλά να είναι αληθινά καλός, στο σπίτι του και την κοινωνία" (ΓΟΡΓΙΑΣ), καθώς και η συμβουλή του ΙΣΟΚΡΑΤΗ του μεγάλου αυτού ηθικού Διδασκάλου της αρχαιότητας, με την πανελλήνια ιδέα που είχε "μην κάνετε στους άλλους ό,τι σας εξοργίζει, όταν το παθαίνετε από τους άλλους" (ΝΙΚΟΚΛΗΣ), θεμελιώνουν το διάχυτο στον Ελλαδικό χώρο πνεύμα του Ανθρωπισμού, που ακριβής σαν αδιαφιλονίκητη φιλοσοφική έννοια, στάθηκε αείφωτος πυρσός των μεταρρυθμιστικών κινήματων του κόσμου.

Τα γραμμένα ρητά του ΑΠΟΛΛΩΝΑ στους Δελφούς, "ΜΗΔΕΝ ΑΓΑΝ", "ΓΝΩΘΙ Σ' ΑΥΤΟΝ", "ΕΓΓΥΑ ΠΟΡΟΙ Σ' ΑΤΑ" (δηλαδή η εγγύηση είναι κοντά στη συμφορά), εκφράζουν το πρώτο την μετριοπάθεια, το δεύτερο την αυτογνωσία, το τρίτο την κοινωνική σωφροσύνη και έχουν και τα τρία, βαθύτατο ανθρωπιστικό περιεχόμενο.

Με σύμβολα απλά, αλλά βαθύτατα περιεκτικά, ο ΔΕΛΦΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ, έδωσε το μέτρο μιας υψηλής ωριμότητας του τότε κόσμου.

Σας ευχαριστώ

Δημήτριος Μητρόπουλος